

Ribe Stifts -Tidende.

Ugheds-, politisk og Avertissements-Tidende.

Nr. 219.

Lørdag den 20. September 1930.

145. Aarg.

Danske Kvinders Udstilling i Vejen

Kvindelig Kunst og Haandarbejde i Fortid og Nutid.

En imponerende Udstilling.

I Gaar Eftermiddags aabnedes paa »Hansens Hotel« og Teknisk Skole i Vejen den af Dansk Kvindesamfunds Vejens-afdeling arrangerede Udstilling, der paa en ret enestaaende Maade illustrerer Udviklingen i dansk kvindeligt Haandarbejde, Husflid, Kunstindustri og Kunst ned gennem Tiderne. Det er blevet en storslaet Udstilling, og et mægtigt Arbejde er gaaet forud, ikke mindst udført af den energisk arbejdende Afdeling af Dansk Kvindesamfund i Vejen, hvis Formand er Fru Gudrun Vang Lauridsen. Foreningens Bestyrelse er Udstillingens Præsidium, og Udstillingens Leder er Frøken Else Koch, Datter af afdøde Valgmenighedspræst Carl Koch. En god Støtte har Arrangørerne fundet bl. a. i Kunstindustrimuseet i København, Varde Museum, mange private Hjem, kvindelige Erhvervsdrivende og »Kvindelige Kunstneres Sammenslutning«.

I Gaar Eftermiddags aabnedes paa "Hansens Hotel" og Teknisk Skole i Vejen den af Dansk Kvindesamfunds Vejens-afdeling arrangerede Udstilling, der paa en ret enestaaende Maade illustrerer Udviklingen i dansk kvindeligt Haandarbejde, Husflid, Kunstindustri og Kunst ned gennem Tiderne. Det er blevet en storslaet Udstilling, og et mægtigt Arbejde er gaaet forud, ikke mindst udført af den energisk arbejdende Afdeling af Dansk Kvindesamfund i Vejen, hvis Formand er *Fru Gudrun V a n g L a u r i d s e n. Foreningens Bestyrelse er Udstillingens Præsidium, og Udstillingens Leder er Frøken Else Koch, Datter af afdøde Valgmenighedspræst Carl Koch. En god Støtte har Arrangørerne fundet bl. a. i Kunstindustrimuseet i København, Varde Museum, og mange private Hjem, kvindelige Erhvervsdrivende og "Kvindelige Kunstneres Sammenslutning".

Paa Vandring gennem Udstillingen.

Ved Totiden om Eftermiddagen foretog Pressens Repræsentanter under Frøken Else Kochs Ledelse en Vandring gennem Udstillingslokalerne, og man begyndte i Afdelingerne paa Hotellet.

Udstillingen viste sig at være af et helt imponerende Omfang. De store velordnede Samlinger af de herligste Ting kunde næsten tage Vejret fra én, og en Fordybelse i Enkeltheder vilde tage et Par Dage. Udstillingen bør ses, den er vanskelig at beskrive.

De selverhvervendes Afdeling

er Udstillingens største, og indtager hele den store Teatersal, og den rummelige Scene. Haandarbejderne indtager her en fremtrædende Plads. Man beundrer bl. a. Fru Lissen Evalds skønne Batikarbejder. Der er herlige Broderier fra de kendte Firmaer Salomon David- sen og Clara Wæver i København, Frøken M. Dreyer med Elever fra Kunsthaandværkerskolen i Køben- havn, af Frk. Gudrun Knud Lar- sen, Frøken Jacobsens Broderi- magasin i Tønder, Frk. Vøls i Askov o. m. a.

Fru Ellen Lund i Vejen møder med sine nydelige danske Dukker. I den grønlandske Afdeling møder Fru Peter Freuchen, født Laurid- sen, Provstinde Schultz Lorentzen, Fru K. Binzer m. fl. med nydelige Skindarbejder. Ogsaa Færøerne har sin seværdige Afdeling med hjem- mestrikkede Sager.

Porcelain og Keramik er repræ- senteret i rig og skøn Mangfoldig- hed. Den repræsenteres af den kgl. Porcelainsfabrik og mange dygtige Enkeltpersoner. Vi nævner i Flæng Frøken Astrid Appel i Askov, Fru Mathilde Nielsen, Elkær, der de-

Paa Vandring gennem Udstillingen.

Ved Totiden om Eftermiddagen foretog Pressens Repræsentanter under Frøken Else Kochs Ledelse en Vandring gennem Udstillings- lokalerne, og man begyndte i Af- delingerne paa Hotellet.

Udstillingen viste sig at være af et helt imponerende Omfang. De store velordnede Samlinger af de herligste Ting kunde næsten ta- ge Vejret fra én, og en Fordy- belse i Enkeltheder vilde tage et Par Dage. Udstillingen bør ses, den er vanskelig at beskrive.

De selverhvervendes Afdeling

er Udstillingens største, og indta- ger hele den store Teatersal, og den rummelige Scene. Haandarbej- derne indtager her en fremtræden- de Plads. Man beundrer bl. a. *Fru Lissen Evalds skønne Batikar- bejder. Der er herlige Broderier fra de kendte Firmaer Salomon David- sen og *Clara Wæver i København, Frøken M. Dreyer med Elever fra Kunsthaandværkerskolen i Køben- havn, af Frk. Gudrun Lar- sen, Frøken Jacobsens Broderi- magasin i Tønder, *Frk. Vøls i Askov o. m. a.

Fru Ellen Lund i Vejen møder med sine nydelige danske Dukker. I den grønlandske Afdeling møder *Fru Peter Freuchen, født Laurid- sen, Provstinde Schultz Lorentzen, Fru K. Binzer m. fl. med nydelige Skindarbejder. Ogsaa Færøerne har sin seværdige Afdeling med hjem- mestrikkede Sager.

Porcelæn og Keramik er repræ- senteret i rig og skøn Mangfoldig- hed. Den repræsenteres af den kgl. Porcelainsfabrik og mange dygtige Enkeltpersoner. Vi nævner i Flæng *Frøken Astrid Appel i Askov., Fru Mathilde Nielsen, Elkær, der de-

monstrerer den vestjydske Potteindustri, idet hun for den besøgendes Øjne laver de nydeligste Jydepotter i Haanden. Meget morsom er »Hans og Grethe Keramikken« med de kønne gamle Mønstre og Farver.

De tønderske Kniplinger indtager en meget fremtrædende Plads midt i Salen. Fru Lorentzen fra Ballum, der har gjort et fremragende Arbejde for Bevarelsen og Fornyelsen af denne fine Industri, er selv tilstede og i Udstillingsdagene vil Frøken K. Lorentzen demonstrere denne skønne Kunstindustri, ligesom Fruen holder Foredrag.

Skønne Vævninger er fyldigt repræsenterede af Frk. Else Koch, Fru Sallings Vævestue i Ribe (Kjolestoffer og Gardinstoffer), Fru Trolles Vævestue i København, Fru Terkelsen, Danebod Højskole, og mange andre.

Oppe i Scenens Baggrund ses en herlig Gobelin udlaant fra Christiansborg Slot. Motivet er fra Folkevisen »Jomfru i Ormeham«, tegnet af Professor Joachim Skovgaard og vævet af Frøken Louise Dahlerup.

I et Rum bag Scenen ses foruden Porcelainer nogle interessante sønderjydske Arbejder, der paa en smuk Maade minder om de svære Aar i Sønderjylland i Udlændighedsaarene, bl. a. broderede Puder, hvis Hovedmotiv er Dannebrog's Farver, broderede af Fru Høyer, Billeslund, Fru (Kloppenborg-Skrumsager og Fru Pastor Jørgensen i Skærbæk.

monstrerer den vestjydske Potteindustri, idet hun for den besøgendes Øjne laver de nydeligste Jydepotter i Haanden. Meget morsom er *»Hans og Grethe Keramikken« med de kønne gamle Mønstre og Farver.

De tønderske Kniplinger indtager en meget fremtrædende Plads midt i Salen. *Fru Lorentzen fra Ballum, der har gjort et fremragende Arbejde for Bevarelsen og Fornyelsen af denne fine Industri, er selv tilstede og i Udstillingsdagene vil *Frøken K. (H) Lorentzen demonstrere denne skønne Kunstindustri, ligesom Fruen holder Foredrag.

Skønne Vævninger er fyldigt repræsenterede af Frk. Else Koch, *Fru Sallings Vævestue i Ribe (Kjolestoffer og Gardinstoffer), *Fru Trolles Vævestue i København, Fru Terkelsen, Danebod Højskole, og mange andre.

Oppe i Scenens Baggrund ses en herlig Gobelin udlaant fra Christiansborg Slot. Motivet er fra *Folkevisen »Jomfru i Ormeham«, tegnet af *Professor Joachim Skovgaard og vævet af Frøken Louise Dahlerup.

I et Rum bag Scenen ses foruden Porcelainer nogle interessante sønderjydske Arbejder, der paa en smuk Maade minder om de svære Aar i Sønderjylland i Udlændighedsaarene, bl. a. broderede Puder, hvis Hovedmotiv er Dannebrog's Farver, broderede af Fru Høyer, Billeslund, *Fru Kloppenborg-Skrumsager og Fru Pastor Jørgensen i Skærbæk.

Museernes og Hjemmenes Afdelinger.

har Plads i to mindre Lokaler. Fra Kunstindustrimuseet, Varde Museum og mange Hjem vises her herlige Ting fra gamle Dage og fra Nutiden. Her ses dejlige gamle Vægtæpper, Amagersjaler og Pyn-telommetørklæder, »Nakker« fra gamle Kvindehuer i Sølv- og Guld-broderi og en betydelig Samling danske Egnsdragter, mest fra Søn-derjylland.

En anden af Afdelingerne er særlig præget af de Hundreder af Ting, som Hjemmene har draget frem af Skabe og Skuffer til denne Udstilling. Her findes yndige gamle Daabskjoler, sælsomme brogede Navneklude, nydelig broderede Bil-leder og Puder i gamle Mønstre, og endelig en Samling helt moderne Haandarbejder, der nok kan staa Maal med, hvad de gamle Tidens Kvinder frembragte.

Efter Vandringen gennem disse Udstillingens Hovedafdelinger sam-ledes man til et Kaffeboard, hvor Formanden Fru Vang Lauridsen bød Velkommen og takkede Pres-sens Repræsentanter, fordi de var kommen tilstede. Fruen gav der-næst en lille orienterende Oversigt over Udstillingen.

Paa Pressens Vegne lykønskede Redaktør R a s m u s s e n, Vejen, Arrangørerne til Udstillingen og udtrykte Haabet om, at Successen maatte blive fastslaaet.

Derefter begav man sig til Tek-nisk Skole for at bese de dér arran-gerede Afdelinger. Man begyndte i

Museernes og Hjemmenes Afdelinger.

har Plads i to mindre Lokaler. Fra Kunstindustrimuseet, Varde Mu-seum og mange Hjem vises her herlige ting fra gamle Dage og fra Nutiden. Her ses dejlige gamle Vægtæpper, Amagersjaler og Pyn-telommetørklæder, "Nakker" fra gamle Kvindehuer i Sølv- og guld-broderi og en betydelig Samling danske Egnsdragter, mest fra Søn-derjylland.

En anden af Afdelingerne er særlig præget af de Hundreder af Ting, som Hjemmene har draget frem af Skabe og Skuffer til denne Udstilling. Her findes yndige gam-le Daabskjoler, sælsomme brogede Navneklude, nydelig broderede Bil-leder og Puder i gamle Mønstre, og endelig en Samling helt moderne Haandarbejder, der nok kan staa Maal med, hvad de gamle Tidens Kvinder frembragte.

Efter Vandringen gennem disse Udstillingens Hovedafdelinger sam-ledes man til et Kaffeboard, hvor Formanden *Fru Vang Lauridsen bød Velkommen og takkede Pres-sens Repræsentanter, fordi de var kommen tilstede. Fruen gav der-næst en lille orienterende Oversigt over Udstillingen.

Paa Pressens Vegne lykønskede *Redaktør R a s m u s s e n, Vejen, Arrangørerne til Udstillingen og udtrykte Haabet om, at Successen maatte blive fastslaaet.

Derefter begav man sig til *Tek-nisk Skole for at bese de dér arran-gerede Afdelinger. Man begyndte i

Husholdningsafdelingen,

hvor det af Margarinefabrikken »Alfa« indrettede Mønsterkøkken vakte berettiget Beundring. Indretningen er foretaget ved Arkitekt Frk. Gerda Schæffer og det hele var meget indbydende med de mange elektriske Apparater og de yderst praktiske og nydelige Møbler i Spisekøkkenet. Den til Køkkenet knyttede Husholdningsudstilling var afgjort heller ikke kedelig og yderst belærende.

Bohave- og Kunst-Afdelingen

viser smukke og praktiske Møbler efter Fru Trier Mørcks Tegninger, Møblement til en toværelses Lejlighed.

Kunst- og Haandværk-Afdelingen er yderst tiltalende. Her ser man yndige Bogbind bl. a. fra Frk. Ester Thomsen i Askov. Her er henrivende ciselerede Arbejder af Frøken Gyde Windfeld-Hansen og Frøken Inge Møller, og der er de fikseste Lamper og haandmalede Pergamentskærme og flotte Kostumetegninger samt Sengetøj og Børnekitler fra Fru Valborg Grunnet Lauridsen i Vejen.

Frøken Yde Petersen fra Aarhus udstiller et smukt Dameskrivebord, et præmieret Svendestykke, som Snedker.

Husholdningsafdelingen,

hvor det af *Margarinefabrikken »Alfa« indrettede Mønsterkøkken vakte berettiget Beundring. Indretningen er foretaget ved *Arkitekt Frk. Gerda Schæffer og det hele var meget indbydende med de mange elektriske Apparater og de yderst praktiske og nydelige Møbler i Spisekøkkenet. Den til Køkkenet knyttede Husholdningsudstilling var afgjort heller ikke kedelig og yderst belærende.

Bohave- og Kunst-Afdelingen

viser smukke og praktiske Møbler efter *Fru Trier Mørcks Tegninger, Møblement til en toværelses Lejlighed.

Kunst- og Haandværk-Afdelingen er yderst tiltalende. Her ser man yndige Bogbind bl. a. fra Frk. Ester Thomsen i Askov. Her er henrivende ciselerede Arbejder af Frøken Gyde Windfeld-Hansen og Frøken Inge Møller, og der er de fikseste Lamper og haandmalede Pergamentskærme og flotte Kostumetegninger samt Sengetøj og Børnekitler fra *Fru Valborg Grunnet Lauridsen i Vejen.

Frøken Yde Petersen fra Aarhus udstiller et smukt Dameskrivebord, et præmieret Svendestykke, som Snedker.

Malerkunst og Skulptur

er repræsenteret af en Række af vore bedste kvindelige Kunstnere. Her er Navne som Anna og Helga Ancher, Bertha Dorph, Lili Lundsten (Børnebilleder), Ellen Hoffmann Bang (Genforeningsbillede), Helvig Kinch osv. Fru Marie Wandel, f. Olesen, møder bl. a. med nogle friske Billeder af vestjydske Landskaber. Fru Anne Marie Carl Nielsen udstiller Relieffet fra Dagmarstuen i Ribe, og Frøken Agnes Schmidt i Lundsmark udstiller Portrætter af Købmand I. H. Quedens og Fru Læge Agerbæk i Ribe. Ebba Holm møder med en Samling interessante grafiske Arbejder.

Kvindernes internationale Fredsliga har ogsaa indrettet en interessant Udstilling paa Teknisk Skole.

Udstillingen aabnes.

Ved 4-Tiden samledes i det smukke Solskinsvejrs paa Pladsen foran Nationalbankdirektør Lauridsens Buste overfor Banegaarden en Forsamling paa ca. 500 Mennesker. Adskillige Damer bar gamle Nationaldragter, hvilket gav en ejendommelig Stemning.

Til Musikkens Toner førtes, medens alle rejste sig, Dansk Kvindesamfunds Hovedbanner og 5. Kreds' Banner baaret af unge Piger i hvide Kjoler med røde Skærf frem foran Forsamlingen, hvorpaa man sang Gyrithe Lemches smukke Bannersang til Dansk Kvinde-

Malerkunst og Skulptur

er repræsenteret af en Række af vore bedste kvindelige Kunstnere. Her er Navne som *Anna og *Helga Ancher, *Bertha Dorph, *Lili Lundsten (Børnebilleder), *Ellen Hoffmann Bang (Genforeningsbillede), *Helvig Kinch osv. *Fru Marie Wandel, f. Olesen, møder bl. a. med nogle friske Billeder af vestjydske Landskaber. *Fru Anna Marie Carl Nielsen udstiller Relieffet fra Dagmarstuen i Ribe, og *Frøken Agnes Schmidt (*Smidt*) i Lundsmark udstiller Portrætter af Købmand I. H. Quedens og Fru Læge Agerbæk i Ribe. Ebba Holm møder med en Samling interessante grafiske Arbejder.

Kvindernes internationale Fredsliga har ogsaa indrettet en interessant Udstilling paa Teknisk Skole.

Udstillingen aabnes.

Ved 4-Tiden samledes i det smukke Solskinsvejrs paa Pladsen foran *Nationalbankdirektør Lauridsens Buste overfor Banegaarden en Forsamling paa ca. 500 mennesker. Adskillige Damer bar gamle Nationaldragter, hvilket gav en ejendommelig Stemning.

Til Musikkens Toner førtes, medens alle rejste sig, Dansk Kvindesamfunds Hovedbanner og 5. Kreds' Banner baaret af unge Piger i hvide Kjoler med røde Skærf frem foran Forsamlingen, hvorpaa man sang *Gyrithe Lemches smukke Bannersang til Dansk Kvinde-

samfund. Saa stod Fru Vang Lauridsen paa Talerstolen. Fruen holdt

Aabningstalen,

idet hun bl. a. udtalte:

Paa »Dansk Kvindesamfund«s Vejenkreds' Vegne byder jeg Forsamlingen velkommen og ligeledes Fru Julie Arenholt, København, og »Nordslesvigsk Kvindeforening«s Formand Fru Magdalene Moos fra Nybøl.

Hensigten med denne Udstilling er at vise, hvor smukt, særlig Haandarbejde, kan være, naar Liniér, Farver og Udførelse naar sit rigeste Maal, og har været i Fortiden. Med dyb Ærbødighed har vi fra Museer og Hjem modtaget herlige Skatte, skabte af Fortidens Kunstnerinder og værnet af Slægtled efter Slægtled.

Hensigten er endvidere at vise, at Kvindearbejde har mange Muligheder for at blive til Industri til Erhverv.

Den tønderske Knipling er den smukkeste i Verden, den danske Porcelainsmaling, som udføres af Kvinder saavel som af Mænd, har Verdensry. Vævning er igen kommen paa Mode og har taget Kunst og Teknik med paa Raad. Der er intet i Vejen for, at Guldbroderi til Embedsuniformer kan udføres herhjemme —, der er ingen Hindring for, at danske Damer kan bære kunstige Blomster, malede, strikkede, klippede af danske Kvinder. Unge Kvinder bliver Kostumetegnere her saa vel som i Udlandet — et nyt Fag, velegnet for Kvinder — og saa fremdeles.

Vore ypperste Kunstnerinder har sendt os dejlige Malerier og Billedhuggerarbejder, og saaledes bliver denne Udstilling et fulgyldigt Udtryk for Kvinders særprægede Evner paa det manuelle Omraade, ogsaa naar det bliver et Aandens Arbejde. Og da det er danske Kvinder der udstiller, bliver det selvsagt en »Dansk Arbejdes Udstilling«.

samfund. Saa stod *Fru Vang Lauridsen paa Talerstolen. Fruen holdt

Aabningstalen,

idet hun bl. a. udtalte:

Paa "Dansk Kvindesamfund"s Vejenkreds' Vegne byder jeg Forsamlingen velkommen og ligeledes *Fru Julie Arenholdt, København, og "Nordslesvigsk Kvindeforening"s Formand *Fru Magdalene Moos fra Nybøl.

Hensigten med denne Udstilling er at vise, hvor smukt, særlig Haandarbejde, kan være, naar Liniér, Farver og Udførelse naar sit rigeste Maal, og har været i Fortiden. Med dyb Ærbødighed har vi fra Museer og Hjem modtaget herlige Skatte, skabte af Fortidens Kunstnerinder og værnet af Slægtled efter Slægtled.

Hensigten er endvidere at vise, at Kvindearbejde har mange Muligheder for at blive til Industri til Erhverv.

Den tønderske Knipling er den smukkeste i Verden, den danske Porcelainsmaling, som udføres af Kvinder saavel som af Mænd, har Verdensry. Vævning er igen kommen paa Mode og har taget Kunst og Teknik med paa Raad. Der er intet i Vejen for, at Guldbroderi til Embedsuniformer kan udføres herhjemme -, der er ingen Hindring for, at danske Damer kan bære kunstige Blomster, malede, strikkede, klippede af danske Kvinder. Unge Kvinder bliver Kostumetegnere her saavel som i Udlandet - et nyt Fag, velegnet for Kvinder - og saa fremdeles.

Vore ypperste Kunstnerinder har sendt os dejlige Malerier og Billedhuggerarbejder, og saaledes bliver denne Udstilling et fulgyldigt Udtryk for Kvinders særprægede Evner paa det manuelle Omraade, ogsaa naar det bliver et Aandens Arbejde. Og da det er danske Kvinder der udstiller, bliver det selvsagt en "Dansk Arbejdes Udstilling".

Men i Tiaaret efter Genforeningen i 1920, da sønderjydske Kvinder første Gang mødtes med Kongerigets Kvinder ved »Dansk Kvindesamfund«s Fællesmøde i Vejen, bliver Udstillingen ogsaa et Stævne mellem os igen. Og Sønderjydernes og vore Arbejder er et Vidnesbyrd om, at vi er af samme Æt og fra gammel Tid har samme Kultur. Maatte da denne Udstilling bidrage sit til at styrke vor Samhørighed.

Fabriksinspektør

Fru Julie Arenholt,

tidligere Formand for Dansk Kvindesamfund, talte derefter:

Fruen mindedes Dansk Kvindesamfunds Fællesmøde i Vejen for 10 Aar siden, der var det første Møde med de sønderjydske Kvinder og udtalte sin Beundring for den Energi, hvormed Vejenafdelingen fremdeles arbejder, og som havde givet sig Udslag i denne Udstilling:

I de forløbne 10 Aar siden Vejen Kredsens Stiftelse er Kvindesagens Principper om lige Ret for Mand og Kvinde bleven anerkendt, men Principperne er et, Realiteter noget andet. I 1920 drøftede vi endnu Principperne — nu samles vi om Realiteterne — om **Arbejdet**.

Arbejdsdelingen mellem Mænd og Kvinder har ned gennem Tiderne været underkastet store Forandringer, og Fordelingen har væsentlig været begrundet i de sociale Forhold, hvorunder Menneskene til forskellige Tider har levet.

I de primitive Tidsperioder og blandt primitive Folkeslag helt op

Men i Tiaaret efter Genforeningen i 1920, da sønderjydske Kvinder første Gang mødtes med Kongerigets Kvinder ved "Dansk Kvindesamfund"s Fællesmøde i Vejen, bliver Udstillingen ogsaa et Stævne mellem os igen. Og Sønderjydernes og vore Arbejder er et Vidnesbyrd om, at vi er af samme Æt og fra gammel Tid har samme Kultur. Maatte da denne Udstilling bidrage sit til at styrke vor Samhørighed.

Fabriksinspektør

* **Fru Julie Arenholt,**

tidligere Formand for Dansk Kvindesamfund, talte derefter:

Fruen mindedes Dansk Kvindesamfunds Fællesmøde i Vejen for 10 Aar siden, der var det første Møde med de sønderjyske Kvinder og udtalte sin Beundring for den Energi, hvormed Vejenafdelingen fremdeles arbejder, og som havde givet sig Udslag i denne Udstilling:

I de forløbne 10 Aar siden Vejen Kredsens Stiftelse er Kvindesagens Principper om lige Ret for Mand og Kvinde bleven anerkendt, men Principperne er et, Realiteter noget andet. I 1920 drøftede vi endnu Principperne — nu samles vi om Realiteterne — om **Arbejdet**.

Arbejdsdelingen mellem Mænd og Kvinder har ned gennem Tiderne været underkastet store Forandringer, og Fordelingen har væsentlig været begrundet i de sociale Forhold, hvorunder Menneskene til forskellige Tider har levet.

I de primitive Tidsperioder og blandt primitive Folkeslag helt op

til vore Dage er Kvinden Arbejderen par excellence.

Først senere finder vi den nye **Arbejdsfordeling**, hvor Mændene fra deres Jæger- og Krigertilværelse gaar over til at overtage en Del af Kvindernes Arbejde.

Men der blev Arbejde nok endda til Kvinderne. Der udviklede sig efterhaanden en omfattende Hjemmeindustri. Kulturens Fremgang medførte større Krav til Livsfornödenhederne, til Mad og Drikke, til Bolig og Klæder, til Hygge og Udsmykning, men saa godt som alle Kravene kunde tilfredsstilles ved Hjemmeindustri og Husflid. Hjemmet var et stort, arbejdende Værksted og Fabrik med Bryggers og Mejeri, med Slagtehus og Bageri, med Væve, Spinde- og Systue.

Ser vi saaledes tilbage i Tiderne, kan vi fastslaa, at Kvinderne var Haandværkere og Kunstnere længe inden Mændene — de var Verdens første Bygmestre og Snedkere, de kendte Bryggeriets og Bageriets Grundsætninger længe inden Mændene, de var de første Dekoratorer og Udsmykkere af Hus og Hjem.

Men, kan man saa spørge, hvad er da Grunden til, at den kvindelige Producent, Haandværkeren, Fabrikanten, Kunstneren o. s. v. — i senere Tidsperioder ganske blev fortrængt af den mandlige?

til vore Dage er Kvinden Arbejderen par excellence.

Først senere finder vi den nye **Arbejdsfordeling**, hvor Mændene fra deres Jæger- og Krigertilværelse gaar over til at overtage en Del af Kvindernes Arbejde.

Men der blev Arbejde nok endda til Kvinderne. Der udviklede sig efterhaanden en omfattende Hjemmeindustri. Kulturens Fremgang medførte større Krav til Livsfornödenhederne, til Mad og Drikke, til Bolig og Klæder, til Hygge og Udsmykning, men saa godt som alle Kravene kunde tilfredsstilles ved Hjemmeindustri og Husflid. Hjemmet var et stort, arbejdende Værksted og Fabrik med Bryggers og Mejeri, med Slagtehus og Bageri, med Væve, Spinde- og Systue.

Ser vi saaledes tilbage i Tiderne, kan vi fastslaa, at Kvinderne var Haandværkere og Kunstnere længe inden Mændene - de var Verdens første Bygmestre og Snedkere, de kendte Bryggeriets og Bageriets Grundsætninger længe inden Mændene, de var de første Dekoratorer og Udsmykkere af Hus og Hjem.

Men, kan man saa spørge, hvad er da Grunden til, at den kvindelige Producent, Haandværkeren, Fabrikanten, Kunstneren o.s.v. - i senere Tidsperioder ganske blev fortrængt af den mandlige ?

Det skete derved, at Hjemmeindustrien afløstes af Fabriksindustrien — hele den maskintekniske Udvikling, der tog sin Begyndelse i Slutningen af det 18. Aarhundrede, betød en Revolution i Kvindernes Livsvilkaar, idet Hjemmene og Hjemmenes Arbejde ved Fabriksdriftens Fremkomst og Udvikling mistede sin Betydning som producerende og økonomisk Faktor.

Saa blev Kvinderne tvunget til at søge udenfor Hjemmene for at finde Arbejde. Men da opdagede de, at de manglede en meget væsentlig Ting for at kunne hævde sig under de nye Forhold — de manglede Penge. I Hjemmeindustriens Tid spillede Pengene indenfor Hjemmene — kontante Penge — en underordnet Rolle.

Det var hverken manglende Anlæg — eller manglende Administrationsevne — der lukkede Kvinderne ude; det gamle Hjem havde i den Henseende stillet store Krav til Kvinderne — det var deres økonomiske Svaghed, der holdt dem ude fra det ledende Arbejde.

Det kan jo faa Stene til at græde, naar man giver sig til at tænke over, hvor lidt økonomisk Udbytte Kvinder ofte faar ud af deres fortræffelige Arbejde — og mest gælder det specifikt kvindelige Arbejde, Knipling, Broderier, Syning osv., — som Erhvervsarbejde er det lidet attraaværdigt, come cere amore, som Fritidsarbejde — er det en Kilde til Skønhedsglæde baade for Udøvere og for os andre.

Det skete derved, at Hjemmeindustrien afløstes af Fabriksindustrien - hele den maskintekniske Udvikling, der tog sin Begyndelse i Slutningen af det 18. Aarhundrede, betød en Revolution i Kvindernes Livsvilkaar, idet Hjemmene og Hjemmenes Arbejde ved Fabriksdriftens Fremkomst og Udvikling mistede sin Betydning som producerende og økonomisk Faktor.

Saa blev Kvinderne tvunget til at søge udenfor Hjemmene for at finde Arbejde. Men da opdagede de, at de manglede en meget væsentlig Ting, for at kunne hævde sig under de nye Forhold - de manglede Penge. I Hjemmeindustriens Tid spillede Pengene indenfor Hjemmene - kontante Penge - en underordnet Rolle.

Det var hverken manglende Anlæg - eller manglende Administrationsevne - der lukkede Kvinderne ude; det gamle Hjem havde i den Henseende stillet store Krav til Kvinderne - det var deres økonomiske Svaghed, der holdt dem ude fra det ledende Arbejde.

Det kan jo faa Stene til at græde, naar man giver sig til at tænke over, hvor lidt økonomisk Udbytte Kvinder ofte faar ud af deres fortræffelige Arbejde - og mest gælder det specifikt kvindelige Arbejde, Knipling, Broderier, Syning osv., - som Erhvervsarbejde er det lidet attraaværdigt, come cere amore, som Fritidsarbejde - er det en Kilde til Skønhedsglæde baade for Udøvere og for os andre.

Kvinderne begynder at vaagne til Erkendelse af dette Forhold, og de arbejder sig langsomt men støt og sikkert fremad, hvad ogsaa Udstillingen her tydeligt viser os.

Det er mit Haab og Ønske, at den Udstilling, som Vejen-Kredsen i Dag aabner, vil blive et værdifuldt Bidrag til Fremme og Forstaaelse af Kvindearbejdets Værdi, saavel for den enkelte Kvinde som for Samfundet som Helhed.

Fru Magdalene Moos, Nybøl,

Den nordslesvigske Kvindeforenings Formand, talte sluttelig:

Stævnet her i Vejen for 10 Aar siden, hvor vi dernede fra mødtes med vore Søstre nordfra, var et herligt Møde. Stedet her paa Grænsen, hvor Skibelund og Askov har ristet dybe Runer i dansk Aandsliv, skabte en ejendommelig Samklang. Efter Genforeningens festlige Stunder kom Arbejdsdagen. Vi er nu fælles om Opgaverne. Saaledes maa det være, naar vi fremdeles vil tage Genforeningen, der var dyrekøbt, som en Gave der fryder og forpligter. Mangt paa denne Udstilling taler sit stille Sprog om, hvad der virkedes i de sønderjydske Hjem i Udlændighedens Aar. For den, der forstaar at lytte, lyder her en Sang til Arbejdets Pris om Skabermagten i ethvert Menneskes Sjæl. Vi maa se paa disse Ting med Ærbødighed, hvad enten det er gammelt eller nyt.

Kvinderne begynder at vaagne til Erkendelse af dette Forhold, og de arbejder sig langsomt men støt og sikkert fremad, hvad ogsaa Udstillingen her tydeligt viser os.

Det er mit Haab og Ønske, at den Udstilling, som Vejen-Kredsen i Dag aabner, vil blive et værdifuldt Bidrag til Fremme og Forstaaelse af Kvindearbejdets Værdi, saavel for den enkelte Kvinde som for Samfundet som Helhed.

*** Fru Magdalene Moos, Nybøl,**

Den nordslesvigske Kvindeforenings Formand, talte sluttelig:

Stævnet her i Vejen for 10 Aar siden, hvor vi dernede fra mødtes med vore Søstre nordfra, var et herligt Møde. Stedet her paa Grænsen, hvor * Skibelund og Askov har ristet dybe Runer i dansk Aandsliv, skabte en ejendommelig Samklang. Efter Genforeningens festlige Stunder kom Arbejdsdagen. Vi er nu fælles om Opgaverne. Saaledes maa det være, naar vi fremdeles vil tage Genforeningen, der var dyrekøbt, som en Gave der fryder og forpligter. Mangt paa denne Udstilling taler sit stille Sprog om, hvad der virkedes i de sønderjydske Hjem i Udlændingehe- dens Aar. For den, der forstaar at lytte, lyder her en Sang til Arbejdets Pris om Skabermagten i ethvert menneskes Sjæl. Vi maa se paa disse Ting med Ærbødighed, hvad enten det er gammelt eller nyt.

Efter Talerne sang man Sangen »I Danmark er jeg født«, hvorpaa Fru Vang Lauridsen rettede en Tak til Talerne og erklærede Udstillingen for aabnet.

Derefter spredtes den store Forsamling til Udstillingens forskellige Afdelinger, hvor Trængselen var stor, og i de kommende Dage vil sikkert en anselig Strøm af interesserede gaa til Vejen, for at beundre det storslaaede Resultat, der er opnaaet ved Arrangementet af denne Udstilling.

Noter.

Paa Udstillingen og ved Aabningshøjtideligheden saas ikke faa kendte Personligheder. Vi nævner foruden Talerne bl. a.:

Komponisten Carl Nielsen og

Frue, Billedhuggerinden Anne Marie Carl Nielsen, Malerinden Fru Professor Wandel, Fru Pastorinde Carl Koch, Forfatterinden Fru Hansigne Lorentzen, Formanden for kvindelige Kunstneres Sammenlutning Frøken Neckelmann, Arkitekt Fru Trier Mørck, Malerinden Fru Julie Marstrand m. fl.

Dansk Arbejde har i Tilknøytning til Udstillingen arrangeret en Konkurrence i Vinduespyntning, og Kontorchef Johan Nielsen taler Mandag Aften i Biografteatret som Indledning til en Dansk Arbejde Film.

Efter Talerne sang man Sangen "I Danmark er jeg født", hvorpaa *Fru Vang Lauridsen rettede en Tak til Talerne og erklærede Udstillingen for aabnet.

Derefter spredtes den store Forsamling til Udstillingens forskellige Afdelinger, hvor Trængselen var stor, og i de kommende Dage vil sikkert en anselig Strøm af interesserede gaa til Vejen, for at beundre det storslaaede Resultat, der er opnaaet ved Arrangementet af denne Udstilling.

Noter.

Paa Udstillingen og ved Aabningshøjtideligheden saas ikke faa kendte Personligheder. Vi nævner foruden Talerne bl. a.:

*Komponisten Carl Nielsen og Frue, *Billedhuggerinden Anne Marie Carl Nielsen, *Malerinden Fru Professor Wandel, Fru Pastorinde Carl Koch, *Forfatterinden Fru Hansigne Lorentzen, Formanden for kvindelige Kunstneres Sammenlutning *Frøken Neckelmann, *Arkitekt Fru Trier Mørck, *Malerinden Fru Julie Marstrand m. fl.

*

Dansk Arbejde har i Tilknøytning til Udstillingen arrangeret en Konkurrence i Vinduespyntning, og Kontorchef Johan Nielsen taler Mandag Aften i Biografteatret som Indledning til en Dansk Arbejde Film.

Udstillingerne er aaben i Dage-
ne 19.—23. September, begge Dage

medregnet. Der er daglig forskel-
lige Demonstrationer paa Udstil-
lingen, ligesom der holdes en Ræk-
ke Foredrag. Søndag Aften taler
saaledes Fru Lorentzen om den tøn-
derske Knipleindustri, Søndag Ef-
termiddag er der Opvisning i Fol-
kedanse af Elever fra Snoghøj Gym-
nastikskole.

*

Hver Dag gives der Demonstra-
tioner paa Udstillingens forskelli-
ge Afdelinger, ligesom der afholdes
forskellige Foredrag.

Lørdagen slutter med en jydsk
Aften, med Oplæsning og Folke-
dans og Tirsdagen med en H. C.
Andersen Aften. Vi henviser iøv-
rigt til Udstillingens udførlige
Program.

Udstillingerne er aaben i Dage-
ne 19.-23. September, begge Dage
medregnet. Der er daglig forskel-
lige Demonstrationer paa Udstil-
lingen, ligesom der holdes en Ræk-
ke Foredrag. Søndag Aften taler
saaledes *Fru Lorentzen om den tøn-
derske Knipleindustri, Søndag Ef-
termiddag er der Opvisning i Fol-
kedanse af Elever fra Snoghøj Gym-
nastikskole.

*

Hver Dag gives der Demonstra-
tioner paa Udstillingens forskel-
lige Afdelinger, ligesom der afholdes
forskellige Foredrag.

Lørdagen slutter med en ny jydsk
Aften, med Oplæsning og Folke-
dans og Tirsdagen med en H. C.
Andersen Aften. Vi henviser iøv-
rigt til Udstillingens udførlige
Program.

**Denne artikel fra Ribe Stifts-Tidende Lørdag den 20. September 1930
er renskrevet for tydeligheds skyld og for at kunne benytte pdf-filens søgefunktion o. a.**

**Danske Kvinders Udstilling i Vejen
fandt sted fra fredag den 19. september til tirsdag den 23. september 1930
og blev vist på Hansens Hotel på Banegårdspladsen 2
og Teknisk Skole i Ahorgade 3.**

**Skibelund (Skibelund Krat) og Askov (Askov Højskole)
"hvor der er ristet dybe Runer i danske Aandsliv"
findes også på denne hjemmeside.**

**På næste og sidste side er korte leksikale oplysninger
om de personer, der er markeret med rød stjerne.
Flere vil blive tilføjet, når de findes.**

**Oplysninger er fra diverse leksika.
Mere udførlige biografier kan findes i
Dansk Kvindebiografisk Leksikon og Weilbachs Kunstnerleksikon.**

Agnes Smidt	1874-1952	Maler. Forkæmper for den sønderjyske sag. Portrætter af fremtrædende dansksindede sønderjyder. Kulturelt og socialt arbejde for danskheden.
Agnete Helvig Kinch	1872-1956	Tegner, maler. Foretrukne motiver: Dyr, fugle og især heste.
Anna Ancher	1859-1935	Maler. ~ 1880 maler Michael Ancher.
Anne Marie Carl Nielsen	1863-1945	Billedhugger. ~ 1891 Carl Nielsen.
Astrid Appel	1878	Lærerinde i Askov.
Bertha Dorph	1875-1960	Maler. Ledede sammen med sin mand N. V. Dorph - Tegne- og Kunstindustriskolen for Kvinder.
Carl Nielsen	1865-1931	Komponist og dirigent. ~ 1891 Anne Marie Carl Nielsen.
Clara Marie Wæver	1855-1930	Tekstilkunstner. Fra slægt af vævere. Opretter 1890 sammen med søster detailhandel - der bliver kendt viden om for specielle korsstingsmønstre.
Ebba Holm	1889-1967	Maler, grafiker. Studierejser til Tyskland og Frankrig.
Elisa Vøls	1891-1978	Muligvis lærer på Askov Højskole
Elisabeth Neckelmann	1884-1956	Maler. Lærte flere af tidens betydelige Fynbomalere at kende. 1924-1954 femte formand for Kvindelige Kunstneres Samfund.
Emilie Trolle	1885-1947	Opretter i 1928 Fru Trolles Vævestue for Damer i København.
Gerda Schäffer	1884-1960	Omtales som Danmarks første kvindelige arkitekt. Husbyggeri - men også formgiver af møbler og sølvting.
Grete Jensen	1906-1935	Keramiker. Ophavskvinde til firmaet "Hans og Grete Keramik" - som hun i 1928 etablerede sammen med fætteren Hans Syberg.
Gudrun Vang Lauridsen	1879-1941	Formand for Dansk Kvindesamfunds Vejenkreds 1919-1941 ~ ing. Olav Vang Lauridsen - søn af "Alfa"s grundlægger.
Gyrithe Lemche	1866-1945	Forfatter. Kvindesagsforkæmper. Lokalhistoriker.
Hansigne Lorentzen	1870-1952	Forfatter. For sit store arbejde med genopdagelsen af Tønderkniplingerne - modtog hun 1936 Den Kgl. Belønningsmedalje i guld.
Helga Ancher	1883-1964	Maler. Datter af Anna og Michael Ancher.
Ibi Trier Mørch	1910-1980	Arkitekt. Kunsthåndværker.
Jenny Salling	1862-1939	Driver væveskole fra 1899. 1918-20 er hun højskoleforstander. ~ forstander Søren Malling (1842-1918) Ribe Mælkeri- og Højskole.
Joakim Skovgaard	1856-1933	Billedkunstner, maler, billedhugger, kunsthåndværker.
Johannes Peter Lauridsen	1847-1920	Erhvervsmand ("Alfa"), politiker, direktør i Danmarks Nationalbank.
Julie Arenholt	1873-1952	1901 første danske kvindelige fabriksingeniør og tredje cand. polyt.
Julie Marstrand	1882-1943	Billedhugger
Jutta Kloppenborg-Skrumsager	1873-1950	Forkæmper for den sønderjyske sag.
Lilli Lundsteen	1871-1949	Maler. Blomsterbilleder og portrætter.
Lissen Evald	1890-1957	Portræt- og landskabsmaler.
Ludvig Rasmussen		Redaktør af Folkebladet i Vejen 1914-1933.
Magda Vang Lauridsen (Fru Peter Freuchen)	1887-1960	Skuespiller. Medvirkede i to stumfilm. Datter af "Alfa"s grundlægger Johannes Peter Lauridsen ~ 1924 polarforsker Peter Feuchen (1886-1957)
Magdalene Moos	1872-1956	Formand for Den Nordslesvigske Kvindeforening 1919-1938.
Marie Wandel	1899-1963	Maler. 1921-23 på Kunstakademiet. ~ 1927 maler Sigurd Wandel.
Valborg Grunnet Lauridsen		Indehaver af V. Grunnet Lauridsens Varehus, Nørregade 34, Vejen.

**"Jomfru i Ormeham" Motiv på maleri (1926) af Joakim Skovgaard
Folkevisen handler om jomfruen, som forvandler ormen til en smuk prins.**